

המוכר את הספינה פרק חמישי בבא בתרא ז.

מסורת הש"ס

(א) [שבת כ. וש"נ], (ב) מנחות
עז., (ג) [מנחות שם ב"מ מ:],
(ד) קדושין מז: ב"מ נו:
מנחות סט. עז., (ה) [בקדושין
אימא רבה], (ו) [ב"מ מ:
מנחות עז.], (ז) [מנחות שם
בכורות ה.].

הגהות הב"ח

(א) תום' ד"ה והשקל וכו'
כפלים של חול אלא איירי
בשקלים שהיו קודם:

מוסף רש"י

[illegible]

לִיָּה בְּהַדִּיחָהּ דִּהְיִינוּ תוֹמָן אֲבָל שְׁמִינִית לָשׁוֹן נִקְבָּה הֵינּוּ שְׁמִינִית
הֵלֹו וְהֵינּוּ דִקְטָנִי לִקְמִיָּה גְּבִי לֹו רִבְעִית וְשְׁמִינִית אֲבָל הֵכָּה גְּבִי
קָב גֶּרֶס רֹבֵעַ וְתוֹמָן וְהַתּוֹמָן חֲזִי לֹו ג' בְּיָלִים וְחֲזִי תוֹמָן בְּיָלִה
וּמִחֲזִי: וְעוֹלָלָה אֶחָד מִחֲמַשָּׁה בְּרֹבֵעַ. הַקָּב כְּלוֹמֵר אֶחָד מֵה' כְּלוֹו

היינו צילה וחומש צילה שהלוג ו' עיקר.
צילים וכן פירש רבינו חננאל ועיקר.
והשחא לא עדיף חצי תומן על עוכלא
כי אם חומש שחא תומן צילה ומחאה
שהן ו' חומשין וחצי חומש דהיינו ה'
חומש ו' חלאי חומש והעוכלא היא
צילה וחומש צילה דהיינו ו' חומשין
שהן ד' חומשין וד' חלאי חומש
נמצא חצי תומן יתר על עוכלא חומש
וחצי חומש צילה ואשחבה דלא עדיף
מיניה ריבעא אלא חומשא והכי
פריעין לקמן חצי תומן ועוכלא לא
נעביד דכיון דטעו אינשי בריבעא
כ"ש דטעו בחומשא: הין. י"ז לוג
הוא דהיינו נמי מרחק: האי הדין.
היינו חצי מרחק: שלשים הדין.
דהיינו קב. לקמיה מפרש למה התקינו:
רביעים הדין. היינו שלשה לוגין. והא
דלא עביד נמי חצי רביעית הדין
דהיינו לוג ומחאה משום דאמי למיטעי
בחקי קב דיבש דהיינו ב' לוגין ואמרי
לחזן בדריבעא טעו חומש: וולוג
היינו נמי רובע הקב דלעיל [פס:] וחצי
לוג. היינו תומן דיבש: ורביעים.
היינו חצי תומן דאמרן לעיל [שם] צילה
ומחאה: ושמינים. היינו חצי צילה
ורביע צילה אבל יבש אין דרכו למדוד
בכלי קטן כל כך אלא נמכר באומד
או במשקל אם דבר יקר הוא: וחצי
שמינים גרסין בחוספתא [פ"ה ה"ד]. וזהו
קורטוב הנזכר בהרבה מקומות מ' סאה
חסר קורטוב שגפל לתוכו קורטוב י"ן
בפ"ב דחולין (דף כו.) ובפ"ק דמכות
(דף ג:) וליעביד נמי קציים. לזיהו

שלישית הסאה כי היכי דמקון שליש
במקבץ. והוא שלשה קצין וגדול של
קצבים תחת מרקב; כחלי מרקב.
מקבים שליש אלף רביע ואח"י למיטעטע
האי **טוקן** ועוד **לוא נעציד**. כשהאי
אם חומש כדפרישית לעיל וכ"ש דלחל
שמתוך קטנותו יודעין זהו לשער כ
רציעים הבין. פחותה משלישית הה
הווי במקדש. כדאמרין לעיל (דף ע"א)
אין מוסיפין על המדות דו'. אם באו
מדות האשונות ללל לית' למיטעי אי
בגון מוטי הקווה י"ן ופירות מן הס
לקח בשעת הגורן ועכשיו הוקיר ה
סרעא. שמציאים תבואה לכאן כשיריע
משום האי טעמא גופיה: **אלא**. להכי
אלא שמת: **ליהוי ביטול מקה**. אם
שמציאין תבואה לכאן רגילים ליתן ה
שנתאנה שמת דו' קצין י"ש כגני ה'
משמות ובטל המקח: **ואמר רבא**
בגמרא אפילו פחות מכאן אונאה רבא
נמי חוזרין אלל משום דפחות מכדי
דהא לרבא לית ליה חזרה כמי שנתת
כפחות משמות הוי מחילה וציות מש
כי אם שמת והוא לא ידע ומכר
לכוס אלל אם הוסיפו יותר משמות
יפסיד מקרן שלו כלום אלל לריות
התבואה חרוק מכאן שתינה כאן כלל
ואינו מריית. והכי הוי להו למימר
דאמר מוסיפין שמת והלכך מותר
מוסיפין משום פסידא דתגרא שהיה
מהן ה' **דינרי**: **עשרים שקלים חמשה**
מקומות שהמנה חמשה עשר סלעים

במקדש נמי לגזור. ל
לחיל ורביעית
הין ששה לוגין לשלישית ה
והשקל עשרים גרה. מ

ועוכלא וכמה היא עוכלא אחד מחמשה
ברביע "ובמדת הלח הוא עושה הין וחצי
הין ושלישית ההין ורביעית ההין ולוג וחצי
לוג ורביעית ושמינית ואחד משמונה
בשמינית וזהו קורטוב ולעביד נמי קביים
-אתי לאיחלופי בתרקב אלמא טעו אינשי
תילתא אי הכי קב נמי לא ליעביד דאתי
לאיחלופי בחצי תרקב אלא קביים היינו
טעמא דלא עביד דאתי לאיחלופי בחצי
תרקב אלמא טעי אינשי ריבעא אי הכי חצי
תומן ועוכלא לא ליעביד אמר רב פפא מדות
קטנות בקיאי בהו אינשי שלישיית ההין
רביעית ההין לא ליעביד יכיון דהוו במקדש
לא גזרו בהו רבנן במקדש נמי ליגזור ^אכהנים
ורזין הן: ^באמר שמואל יאין מוסיפין על
המדות יותר משתות ולא על המטבע יתר
משתות ^גוהמשתכר אל ישתכר יותר משתות
אין מוסיפין על המדות יותר משתות מ"ט
אילימא משום אפקועי תרעא שתות נמי לא
אלא משום אונאה דלא ליהוי ביטול מקח
^דוהאמר ^הרבא יכל דבר שבמדה ושבמשקל
ושבמנין אפילו פחות מכדי אונאה חוזר אלא
דלא ליהוי פסידא לתגרא פסידא הוא דלא
ליהוי ליה רווחא לא בעי ^וזבן וזבין תגרא
איכרי ^זאלא אמר רב חסדא שמואל קרא
אשכח ודרש יוהשקל עשרים גרה עשרים
שקלים חמשה ועשרים שקלים עשרה
וחמשה שקל המנה יהיה לכם

הה'ין: ומשני אחי נאחלופי
מקב'ים וימדוד לו מוכר
ויינו קב וחצי ואינו פחות
נראה צעני ד"ג אי הכי
נאן אינו גדול אפי' רביע כי
למחציתו: בקיאי בזה אישני.
למחציתו ולא אחי לרמות:
רביע ואחי למיטעי: כיון

נמות היו צדין עד כאן לפר עד כאן לאיל עד כאן
 ימי העיר להוסיף על כל המדות צין גדולות צין קטנות
 וגדילין כי אם שמות יותר שמי שהחזיק ה' בימים יחזיק עמ
 הרבה ביחד כדי למכור מעט מעט אל ישמכר יותר מ
 אפילו כפליים כפי שהשער הולך. ומתנת חכמים היא
 שהוסיפו המדות יוקירו ומשנכנס היוקר מוקירין יותר
 מוקיפין יותר משמות משום דלותו מכר דהו עכשו
 יתר על שמו ולא נכון לעשות תקנה שיצטלו על
 צדן ד' [דירג] וכשהוסיפו המדות שמו והן לא ידעו
 וחזרו לו פשוט ויהיה המכר קיים אבל אם הוסיפו על
 ואפילו שמו יוסיפו על המדות פחות משמות ליהו
 פחות משמות דהו מחילה בחפץ הנמכר באומד הכא
 מה הו מחילה לגמרי לא תמכור רבא אלא לפשוט ממח
 ו טי מן המאנה דפסק רבא בפרק הזהב (ב"מ דף ג.)
 שניהן חורזין: דלא ליהו פסידא לתגרא. שבא מעיר אחר
 ו שהיה רגיל עד עכשו לא יריב כי אם שמו שה
 ית ליה פסידא מקרן שלו: ומתמה גמרא פסידא הוא
 לו לא חשו חכמים אם לא יריו: וכן וזין סגרא אי
 דמיס כדי שיקרא תגר ולהריו אינו חושש לו ודאי
 מוקיפין על המדות שמו כי אם פחות משמות כי
 הוסיף שמו דלא חייס קרא אחר אם יטעה בחוספ
 לא התיר הכתוב [כן נראה הטעם בעיני]. השקל
 ועשרים שקלים עשרה וחמשה שקל. שלש חשבוניות הללו
 עשרים סלעים ויש חמשה ועשרים לכך נאמר שלש

י"פ שהיו צריכים למדוד שלישות ההין
כבש יכולין היו למדוד בלוגין לחצי
ן ארבעה לוגין צריעית שלשה לוגין:
מה והא כ"ד גרה היו דגרה היו מעה
תרגמו כ"ש עשרים גרה מערין מעה
(שמות ז) ואמרו' (קדושין יא: ג.) דסלע
ד' דינרים ושש מעה כסף דינר היו
כ"ד^א ואומר ר"ת דצ"מי חכמים הוסיפו
שמות על הסלע דמעיקרא לא היה
רק עשרים גרה והוסיפו עליו ד' גרה^ב
ולכ"י נראה ליחזקאל הוסיף ד' גרה
על הסלע ולעולם המנה של חול כ"ד

תורה אור השלם

וְהַשְׁקֵל עֶשְׂרִים גֵּרָה
עֶשְׂרִים שְׁקָלִים חֲמִשָּׁה
וְעֶשְׂרִים שְׁקָלִים עֶשְׂרִה
וְחֲמִשָּׁה שְׁקָל הַמָּנֶה יִהְיֶה
לָכֶם: יִחְזָקֵאל מֶה יֵב

מוסף תוספות

א. שהשקל של תורה וכו' הוא הנקרא סלע כדמתרגמין כסף שלשים שקלים כסף תלתין סלעין. ב. ו"א: שהוסיפן על הדינרים, ודהשקל הזה עשרים גרה מתרגמין עשרים מעה יוציע לכל דינר חמש ממעות, וכל הוסיפן שותות דאמרו שש מעה כסף דינר. מוס' ר"ד.

רבינו גרשום

[illegible]

ישנה והוא קצץ עמו מדה חדשה הוי ביטול מקח ויהיה יכול לחזור בו מי שנשתנה אבל שתות מוסיפין דלא ליהוי בטול מקח אלא מחזור אצואו: והאמר רבא כל דבר וכו'. אלא משי"ה אין מוסיפין יותר על שתות: דלא ליהוי תלי פסידא לתגר. והוא רוחאל כל עמי למיזיה וכלי תלי במתיה. ורבי טעו והוא טעו תגר קינה ויכבד בלא ריות: ורבן רובין תגר איקרי. ואין קריין ריות אחי: אלא. דאי קריין הוא שאין מוסיפין אפי' שתות שלם כדי שיריה בו התגר מקצת עשוי טרחו. והא דאמר שמואל אלא קריה אשתא דרבי טעו כל מפי' תאמר חנוני פוחתין. והשקל עשרים גרה עשרים חשמי עשרים שקלים עשרה וחמשה שקל. צורף שקלים הללו ביהמא תמצא ששים משקלם. ולכל שלם ושל' ד' דתר ארבע מאות וארבעין יותר וכו' חלם שיעור מהו כי קודש והוא מהו כי ק"ה חשמי עשרין ו' קרי. אלא כימשיש שקלין. צורף שקלים